

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 30. aprila 2026 • Leto 36, št. 17

SLOVENSKI DAN NA MONOŠTRSKI GIMNAZIJI V ZNAMENJU JEZIKA, KULTURE IN POVEZOVANJA

IZ PANJA V OBLAČKE: NOÉMI ILLÉS NAVDUŠILA...
stran 3

ŠTO JE SRČEN, TISTI JE SLOVENEČ
stran 5

ŽIVA DEDIŠČINA...
stran 10

SLOVENSKI DAN NA MONOŠTRSKI GIMNAZIJI V ZNAMENJU JEZIKA, KULTURE IN POVEZOVANJA

Tudi letos smo na naši gimnaziji z velikim veseljem organizirali tradicionalni Slovenski dan. Glavni cilj dogodka je bil tudi tokrat

spodbuditi razmislek o pomenu in vrednosti pridobljenega znanja ter dijake opogumiti, da slovenščine ne opustijo, temveč jo v pri-

Udeležence prireditve je pozdravila generalna konzulka RS v Monoštru Dubravka Šekoranja.

približati našim dijakom bogastvo slovenske kulture, jezika, kulinarike ter posebnosti in vrednote Porabja. Veseli nas, da lahko iz leta v leto krepimo zanimanje za slovenski jezik in identiteto ter ustvarjamo prostor za

hodnjem šolskem letu ohranjajo in nadgrajujejo, tudi v manjšem obsegu (npr. dve uri tedensko). Posebno vrednost dogodka je dalo dejstvo, da so delavnice v celoti pripravili in vodili naši slovensko se-

Plesno delavnico sta vodila dijaka, obenem člana Folklorne skupine ZSM Gornji Senik, Zóra Kiss in Zsombor Mizser.

medkulturno povezovanje. Dogodek je bil namenjen vsem učencem gimnazije in učencem 8. razredov osnovnih šol, ki se odločajo o nadaljnji izobraževalni poti. Obenem nagovarjamo tudi dijake, ki so končali šolanje v dvojezičnih osnovnih šolah, vendar se doslej niso odločili za slovenščino kot narodnostni jezik. Naš cilj je bil

učeci dijaki. S tem so ne le poglobili svoje znanje, temveč tudi razvijali organizacijske in predstavitvene spretnosti. Delavnice so bile raznolike in interaktivne, udeleženci pa so lahko na zanimiv in igriv način spoznavali različne vidike Slovenije. Plesna delavnica, ki sta jo vodila Zóra Kiss in Zsom-

bor Mizser, je udeležence popeljala v svet gibanja in tradicionalnih ritmov. Pravljična delavnica, ki sta jo vodili Dorottya Nagy in Vanda Krajczar s pomočjo jezikovnega asistenta Štefana Kardoša, je spodbudila ustvarjalnost. Učenci so dobili prvo polovico pravljice Kak sa rokau z žunine lüknje vöpotegno in jo nato sami dokončali.

Na delavnici o Porabju in slovenski kulinariki, kjer so udeleženci spoznavali zemljevid Porabja ter značilne slovenske jedi, sta bila Levente Soltész-Bácskai in Luca Cserényi ob pomoči profesorja Martina Mlinariča.

Dogodka se niso udeležili le dijaki naše šole, ampak tudi osmošolci osnovne šole Monošter ter učenci dvojezičnih osnovnih šol v Števanovcih in na Gornjem Seniku. Prav tako so se nam pridružili dijaki, ki se učijo slovenščino na šolah III. Béla Technikum in Kollégium. Skupno druženje je bilo odlična priložnost za navezovanje novih poznanstev in utrjevanje obstoječih vezi.

Dan so s prisotnostjo počastili tudi številni ugledni gostje: generalna konzulka Dubravka Šekoranja, Karel Holec, predsednik Državne slovenske samouprave in novoizvoljeni zagovornik, Lilla Bugán v imenu Zveze Slovencev na Madžarskem, Noémi Illés in Tamás Kovács s strani Razvojne agencije Slovenska krajina, Roman Gruden in Radmila Mileva z Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter svetovalka za narodnostno šolstvo v Porabju Valentina Novak. Povabljene goste, dijake in druge udeležence je poz-

dravila generalna konzulka ter se v prvi vrsti zahvalila gimnaziji in ravnateljici Evi Balogh za organizacijo že tradicionalnega slovenskega dneva. »Z gimnazijo sodelujemo pri številnih projektih, kot je današnji

- Lilla Bugán, Noémi Illés in Tamás Kovács gimnazijcem in učencem konkretno prikazali, kje in kako lahko slovenščino uporabljajo, kakšne možnosti jim znanje jezika odpira pri nadaljnjem šolanju ter kak-

Delavnica o Porabju in slovenski kulinariki

slovenski dan, pa tudi tradicionalni slovenski zajtrk, in prav tako smo imeli prste vmes pri povezovanju monoštrske gimnazije s slovensko gimnazijo Ljutomer,« je povedala. Goste je nagovorila tudi rav-

šne prednosti jim prinaša v vsakdanjem življenju in prihodnji zaposlitvi. Sklep dogodka je bil v znamenju dobre volje in zdrave tekmovalnosti. Dijaki so v manjših skupinah sodelovali v zabavnem kvizu, kjer

Pravljična delavnica je potekala na dvorišču gimnazije.

nateljica šole Éva Balogh in poudarila pomembnost ohranjanja jezika in kulture ter sodelovanja med skupnostmi. V nadaljevanju so predstavniki slovenskih organizacij - obenem nekdanji dijaki monoštrske gimnazije

so preizkusili svoje znanje o Sloveniji in Porabju. Vprašanja so bila povezana z vsebinami delavnic - od geografije in jezika do kulinarike in kulturne dediščine. Veselimo se že naslednjega Slovenskega dneva!

Martin Mlinarič

Iz panja v oblačke: Noémi Illés navdušila z idejo sladkarij brez sladkorja

Včasih se najboljše ideje rodijo tam, kjer jih najmanj pričakujemo. Ne v velikih laboratorijih ali korporacijah, ampak iz osebne želje, iz otroških sanj in iz okolja, ki ga človek nosi s sabo. Takšna je tudi zgodba Noémi Illés, porabske Slovenke, ki je s svojimi Čebelji oblaki prepričala tako strokovnjake kot javnost.

Na letošnjem tekmovalnem POPRI, enem največjih podjetniških tekmovanj za mlade v Sloveniji, je namreč v kategoriji študentov osvojila tretje mesto po izboru strokovne komisije in hkrati prvo mesto po izboru ljudstva. A kot pravi sama, je to šele začetek.

Sladkarija brez sladkorja

»Čebelji oblaki so nova generacija sladkarij – iz panja v oblačke,« svojo idejo opiše Noémi. Gre za marshmallowe (sladkorne penice), pri katerih sladkobo daje samo med. »Gre za marshmallow brez rafiniranega sladkorja, kjer je vir sladkosti izključno med, surovina z dolgo tradicijo v Sloveniji in s številnimi dobrimi učinki za naše zdravje,« pojasnjuje. S tem je, kot pravi, združila slovensko čebelarstvo in sodobne prehranske tokove. Ideja ni nastala čez noč. Ko se je prijavila na tekmovanje, izdelek sploh še ni

bil dokončno razvit. »Potrebovala sem veliko testiranja,« priznava, a prav

Noémi Illés s svojim naravnim izdelkom Čebelji oblaki

vztrajnost jo je pripeljala do izdelka, ki danes priteguje vse več pozornosti.

Noémi s starši, sestro in prijateljem

Od Porabja do Budimpešte in nazaj

Noémi prihaja iz Sakalovcev v Porabju iz družine, kjer sta oba starša porabska Slovenca. Po srednji šoli jo je pot vodila v Budimpešto, na univerzo Corvinus, kjer je študirala ekonomijo, smer kmetijstvo in trajnostni razvoj. »Prav s tem študijem sem dobila tudi navdih,« pravi. In čeprav je danes uspešna

na podjetniški poti, priznava, da je bila njena prva želja drugačna: »Vedno sem želela postati slaščičarka.« A po času epidemije, ko se je trg klasičnih slaščic močno zapolnil, saj smo vsi postali domači slaščičarji in peki, je začela razmišljati drugače. O bolj zdravih naravnih alternativah.

Ideja s spleta, zgodba od doma

Navdih, kot pravi, pogosto najde tam, kjer ga išče večina mladih – na spletu. »Na internetu lahko najdemo vse, od nas pa je odvisno, kaj iz tega naredimo,« pravi. Pri njej je bilo bistveno, da je idejo povezala s svojim okoljem. Čebelji oblaki so namreč narejeni iz porabskega medu,

nemščino in ruščino. Slovenščine se je učila postopoma.

»Doma smo govorili v narčju, potem pa sem zna-

kusijo. »Takšnega izdelka v Sloveniji še ni, zato želim pripraviti čim več degustacij na raznih sejnih in tržnicah.«

Noémi je na podjetniškem tekmovanju v kategoriji študentov zasedla tretje mesto po izboru strokovne komisije in hkrati prvo mesto po izboru ljudstva.

nje nadgradila v Ljubljani na Centru za slovenščino, kjer sem se slovenščine učila kot drugi in tuji jezik,« pove. Danes v slovenščini tudi bere in piše. »Lahko rečem, da v slovenščini lepo izrazim svoja čustva,« dodaja.

Odskočna deska

Tekmovanje POPRI, na katerem je letos sodelovalo rekordnih 735 mladih z 274 idejami, vidi kot veliko priložnost. »To je odskočna deska zame,« pravi. »Dobila sem ogromno možnosti, mentorstvo in tudi denarno investicijo.« Denar namerava vložiti v industrijsko opremo in začeti množično izdelavo. V prihodnje želi najprej osvojiti trg ob treh mejah – Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko.

Pomembno ji je tudi, da ljudje izdelek najprej pos-

Več kot le oblaki

A ne namerava se ustaviti le pri enem izdelku, saj v njej že rastejo nove ideje, od sadnih bombonov do drugih inovativnih prigrizkov. Posebno priložnost vidi tudi v sodelovanju s kavarnami. »Čebelji oblaki na kavi ustvarijo posebno penasto plast in ponudijo nov način uživanja

napitka,« pojasnjuje.

Zgodba, ki presega izdelek

Po študiju se je vrnila domov v Porabje, kjer danes dela v razvojni agenciji Slovenska krajina. Tudi svojo podjetniško pot želi povezati z okoljem, iz katerega prihaja. »Želim povedati tudi osebno zgodbo – da sem iz zamejstva,« pravi.

In prav v tem je morda največja moč njene ideje. Ne le v sladkariji brez sladkorja, ampak v zgodbi, ki jo nosi – o tradiciji, jeziku, prostoru in pogumu, da iz tega ustvariš nekaj novega.

Čebelji oblaki tako niso le sladica. So dokaz, da lahko tudi iz majhnega okolja zraste ideja, ki pritegne pozornost širše javnosti in morda kmalu tudi trga.

Vida Toš

Projekt MAJ letos spet v Porabju

Projekt MAJ (Mreža Alpe-Jadran) že vrsto let omogoča mladim zamejskim Slovencem izobraževalno druženje na zabaven način

umetne inteligence in trajnostnega razvoja. Zato je še toliko bolj dragoceno, da organizatorji v zadnjih dveh letih poudarjajo prav

Tamás Kovács, direktor Razvojne agencije Slovenska krajina, je predstavil Porabje in njegov razvoj v zadnjih desetletjih.

v slovenskih pokrajinah onkraj meja matične domovine.

Projekt na edinstven način povezuje mlade zamejske dijake iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske z namenom, da jim ponudi kakovostno in pomembno priložnost za širjenje obzorij. Ti mladi bodo namreč predstavljali ključni kadrovske potencial skupnosti in so zagonzapriložnost.

Geslo letošnjega srečanja je bilo Mladi in kmečko gospodarstvo – za-

mejstvo ter stanje v kmetijstvu danes: tema, ki v sodobnem svetu pridobiva vedno večji pomen. Po zadnjih mednarodnih raziskavah bosta sicer sedanj in prihodnji trg dela iskala strokovnjake z znanjem in izkušnjami na področju

te vsebine.

Letošnje prvo srečanje je organizirala Razvojna agencija Slovenska krajina 17. in 18. aprila v čudovitem spomladanskem Porab-

Udeleženci so si ogledali tudi razgledni stolp na Verici.

ju s pestrim strokovnim in sproščenim programom. Vse udeležence je ob 11. uri najprej pozdravila predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács in pripovedovala tudi o zgodovini Porabja. Direktor Razvojne agencije

Slovenska krajina Tamás Kovács je govoril o sedanjosti regije in razvoju, ki ga je Porabje doživelo v zadnjih desetletjih. Udeleženci so iz prve roke pridobili informacije o podeželskem turizmu, saj je Tomaž o tej temi pisal tudi svojo diplomsko nalogo. Ključna značilnost podeželskega turizma je njegova povezanost s kmetijstvom in pomemben prispevek k razvoju lokalnega gospodarstva.

Po kosilu je s predavanjem nadaljeval mladi Porabec Matej Labritz, študent v Sombotelu, ki je predstavil domačo kmetijo in podjetje svojega brata, Helyi kmet. Matej je spodbudil vse, da izkoristijo možnosti dvojne narodnostne identite, ki je pomagal tudi njegovi družini pri izpostavitvi lastnega podjetja. Obenem pa je pripovedoval o življenju na kmetiji in izzivih, ki jih prinaša tovrstno delo. Sledila mu je sodelavka RASK-a Noémi Illés, ki je pred kratkim osvojila tretje mesto in prvo nagrado občinstva na največjem slovenskem nacionalnem tekmovanju mladih v podjetniških idejah (POPRI) s svojo poslovno idejo Čebelji oblaki. Predstavila je svoje izkušnje in spodbudila mlade, naj se tudi sami udeležijo tovrstnih tekmovanj, saj lahko s tem povečajo prepoznavnost svoje regije in lokalnih izdelkov. Prav te lokalne produkte so lahko poskusili tudi zamejski dijaki: po predavanjih so organizatorji ponudili poskusno porabskih sirupov, namazov, mesnih izdelkov in marmelad.

Drugi del dneva je potekal na Slovenski vzorčni kme-

tiji, kjer so dijaki začeli s kvizom Kahoot!, s katerim so preverili znanje o podeželskem turizmu. Sledile so spoznavne igre, kot je Icebreaker bingo, ki so pomagale oblikovati meša-

Noémi Illés vodi delavnico na Slovenski vzorčni kmetiji.

ne skupine in še dodatno okrepiti medsebojne vezi. Posebno priljubljena je bila delavnica izdelave materialov za marketing, na kateri so udeleženci ustvar-

so se dijaki skupaj s spremljevalci odpravili na lov na zaklad: interaktivno-športno ekipno tekmovanje po različnih porabskih destinacijah. Turški paša Köprülüzade Fazıl Ahmed

je udeležence popeljal na napeto pot do skrbno varovanega zaklada, ki ga je pustil pred več stoletji tukaj v Porabju. Udeleženci so reševali logične naloge pri

Skupina pri jezeru Hársas

jali kratke videoposnetke o kmetiji za družbena omrežja. Nastali so kakovostni in zanimivi videoposnetki, ki so porabsko turistično točko predstavili iz nove perspektive. Po večerji so naporni dan končali s kegljanjem v Monoštru. Drugi dan je bil namenjen sproščenemu in zabavnemu programu. Po zajtrku

jezeru Hársas, razglednem stolpu v Verici-Ritkarovcih in na kmetiji na Gornjem Seniku. Ob tem so spoznavali lepote pokrajine in zgodovino monoštrske bitke.

S kosilom so lepo končali srečanje z željo po novem snidenju maja v Celovcu.

Noémi Illés

ŠTO JE SRČEN, TISTI JE SLOVENEK

Že davnik se spravljajo v Sloveniji s tejm pa je zdaj največja žmečava v vezi z gezikom v rosagi, ka v ništernij mestaj ne nūcajo slovenskij napisov. Čegli majo zakon, šteri poštrajfa tau, če nega

venske napise. Drūgi pa tak mislijo, ka v Sloveniji delajo amerikanizacijo pa de grato rosag takši, kak afrikanski rosagi, gé je službeni gezik angleščina, francoščina ali portugalščina (odvisno

slovenskij napisov v bautaj, oštarijaj ali točilnicaj (italmérések).

Že so na pamet vzeli pa v novinaj pisali, ka v slovenskom glavnon varaši, v Lüblani v dosta gostilnaj (vendégló) spoj nega slovenskoga napisa. Vse je napisano v angleškom geziku. Slovenski zakon o zaščiti potrošnikov (fogyasztóvédelmi törvény) ne prepo vedüvle napisov v tihinskoj rejči, dapa predpiše, ka »različica v slovenščini ne sme biti manj poudarjena«. Slovenskim potrošnikom (fogyasztók) tūj trbej predstaviti v slovenskom geziku ali pa v geziku, šteroga lejko razmijo. Pauleg prepauvedi takšij napisov grozijo kršitelom s štrajfom v pejnezaj, ka je v najmenšoj meri gezero dvejstau, v največšoj pa štirideset gezero evrov! Dōnok so kršitelji dotegamau nej dobili štrajfe, liki samo opomine (figyelmeztetés).

Slovenija je prilübleni turistični cil, dosta turistov pride z drūgij rosagov, zatok je jasno, ka so jim namenjeni angleški napisu. Ništerni pravijo, ka se té gostilne bojijo, ka do jih vōokrauzili tej turisti, če do vidli slo-

kakšna kolonija [gyarmat] je biu tisti rosag indasvejta), čegli lüdstvo guči svoje afrikanske gezike. Istina, ka v tej rosagaj majo večkrat stoufelej gezikov pa ne morejo se odlaučiti, šteri najbau službeni, zatok je gezik indašnij kolonialistov (gyarmatosító) takšifelej posredniški gezik (közvetítő nyelv).

V Sloveniji majo samo narečja (več kak štirideset), dapa je samo prekmörščina edina, štero majo za gezik, ka ma zavolo bogate pa stare literarne tradicije večšo izrazno mauč (kifejező erő), nej kak drūga slovenska narečja. Pauleg toga so Prekmörcci bole navezani (ragaszkodnak) na domanjij gezik.

Profesor Kozma Ahačič, šteri je urednik portala Fran, se že dugo spravlja z anglicizacijov. V marci se je objavo članek v novinaj Delo, kda je odo z enov novinarkov v središči, gé ji je profesor pokazo, kelko baut nūca samo angleške napise, s tejm pa lastniki (tulajdonosok) kršijo zakon.

Pristojni (illetések) nika ne delajo pa zakon je tūj nejjasen, ka ma nekše lüknje, štere dajo mogaučnost

nūcati ništerna tihinska imena, če so tista registrej-rana, zatok, ka so lejko zaščitni znaki (védjegyek). Dapa večkrat takše angleške napise rasztomačijo za zaščitne znake, šteri so v istini nej zaščitni.

Kultura, mediji, šolstvo, politika pa gospodarstvo so stebri gezika, vekši vpliv majo na njega kak lingvisti. Uni samo določajo pravila gezika. Ekstra izziv (kihívás) je tau, kak nūcajo slovenščino v gnešnoj modernoj tehnologiji (kak v umetnoj inteligenci), ka se tehnologija že tak brž razvija, ka brž pozabijo rejči, štere so bile pred trestimi lejtami ešče »moderne« (tak kak gramofon).

Če je pa dobra slovenščina prisotna v gospodarstvu, pri-nese dobiček pa hasek, tak poseu tūj posrečno ide. Inda so gučali, ka nej trbej domanjoga gezika (v tom slučaju prekmörščine), ka nika ne vala, delo maš, če kniževno slovenščino nūcaš. Té trde rejči so nazaj vdarile, ka se zdaj kniževna slovenščina ne nūca ranč tam, gé jo morajo gučati. O prekmörščini pa nej samo za toga volo ne smejo tak gučati, ka ma verodostojno (hitelt érdemlő) tradicijo. Prekmörje je itak posejni kraj v Sloveniji pa trbej iskreno ovaditi, tū je dosta nej valala kniževna slovenščina, če zdaj dosta Prekmörccov mora oditi delat v Austrijo. Mujs pa je na vago dati v takšom položaji, ka kak naj čuvamo slovenstvo? Prekmörščina je bila sigdar za slovenstvo pa je bila sigdar slovenska rejč, etak ne morejo takšoga pomisleka meti prauti prekmörščini kak prauti angleščini.

V Prekmörji tūj ščejo, ka se nūca prekmörška rejč nej li samo v gučanji, liki indrik tūj, ka naj majo hasek ž nje. Pa tau ne delajo na škodo

kníževnoga slovenskoga gezika. Nūc prekmörščine bi lejko biu zgled za drūge v Sloveniji, naj se ne predajo angleščini.

V Prekmörji tūj lejko vidimo prekmörške napise; baute, družta, organizacije nosijo prekmörška imena, pridelki (termékek) se zovejo po

prekmörški. Političar Damjan Bezjak Zrim, šteri je z bližnje Kuzme, je biu na letošnjij volitvaj v Sloveniji kandidat socialnij demokratov, je nūco prekmörščino v volilnoj kampanji pa je daubo mandat v parlamentu. Zrima odločitev je bila prava, ka je pokazala, gé bi lejko ešče mejla prekmörščina mesto v javnom življenji.

V oštariji Čevapdžinica Erniša na Süjon vreji nad Tešanovcami majo jedilnik (étlap), šteri je popunoma napisani v prekmörščini! Naši predniki so inda tūj srčno probali nūcati svojo rejč, kak so mogli: čegli jih je dosta nej moglo dati spomenikov postaviti na grobe z kamna, itak so napisali prekmörške napise na lese-ne križe. Tej so nej očuvani, ka je lejs sčasoma celou sprno.

Nega nevole z angleščinov, ranč s kniževnov slovenščinov, samo tak vōvidi, ka angleški gezik vōpotisne slovenskoga pa Slovenci v svojoj domovini gratajo tihinci. Znabiti tam je baja, ka ne poznamo mere, ne

vejmo gé je granica pa nam falij modroust.

V Španiji je zgodovinska dežela Aragonija, štera je bila indasvejta samostojno kraljestvo, gnes pa je autonomna v Španskom rosagi. Čegli je pravi gezik Aragonije aragonščina, dapa se je fejst zmenšala lumera nje-

nij govorcov pa jo govorijo bole med brgavumi na severi. Itak pa vse naredijo, ka bi lejko očuvali aragonski gezik. Majo več družtev pa organizacij v Aragoniji, kak Djilejš aragonskoga gezika (Consello d'a Fabla Aragonesa), šteri ma tri glavna načela: 1. spoštüvati trogezičnost Aragonije, ka pome-ni, ka ne potisnejo vō španščine, štero guči že večina prebivalstva pa ranč tak branijo katalonščino, štero gučijo v Iztočnoj Aragoniji 2. Nejsu povezani z politikov, verov ali sindikatami, aragonščina mora biti prisotna (jelen) v vsej mestaj življenja, dapa je nej šker nikše ideologije 3. Člani djilejša so ideološko slobodni. Tau pomejni, ka je nejvažno što je što, privrženeč štere koli stranke ali vōrospauvedi, edino je važno, ka naj dela za aragonski gezik. Spoštovanja vrejda so ta načela (elvek) nam Slovencom, Prekmörcom pa Porabcom tūj, čegli smo daleč od Aragonije. Što koli si lejko zmislji čedne stvari, štere so gékoli lejko nüclive.

Akoš Anton Dončec

OD SLOVENIJE ...

SDS predlaga zmanjšanje števila ministrstev na 14

Poslanska skupina SDS je v državnem zboru po skrajšanem postopku vložila predlog sprememb zakona o vladi, s katerim predvideva zmanjšanje števila ministrstev z 19 na 14. Predlog so podpisali izključno poslanci SDS. Po predlogu bi ohranili ključne resorje, kot so finance, zdravje, pravosodje, kmetijstvo, kultura, obramba ter zunanje in evropske zadeve, hkrati pa bi več področij združili. Tako bi se okolju znova priključil prostor, notranjim zadevam javna uprava, infrastrukturi pa energetika. V enem ministrstvu bi združili lokalno samoupravo, kohezijo in regionalni razvoj, ponovno pa bi povezali tudi področje izobraževanja.

Predlagajo tudi preoblikovanje obstoječih resorjev v dve večji ministrstvi, in sicer za gospodarstvo, delo in šport ter za demografijo, družino in socialne zadeve. Medtem bi ukinili ministrstvo za digitalno preobrazbo. Ohranili pa bi ministra brez resorja za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. V SDS ocenjujejo, da bi takšna reorganizacija povečala učinkovitost državne uprave in znižala stroške delovanja.

Za nedovoljeno prenočevanje v Julijskih Alpah do 500 evrov globe

Občine na območju Julijskih Alp pred začetkom turistične sezone zaostrejo nadzor nad nedovoljenim prenočevanjem. Po novem bodo globe za takšne kršitve do 500 evrov na osebo, kar je najvišji znesek, ki ga dopušča prenovljena zakonodaja o javnem redu in miru.

Nova ureditev ne zajema več le taborjenja, temveč vsako prenočevanje na javnih ali drugih nedovoljenih površinah, če to vznemirja okolico. Župani so se za enotno in višjo kazen odločili zaradi pogostih kršitev in doslej prenizkih glob, ki niso imele odvračalnega učinka. Največ težav imajo v Bohinju, kjer se vsako leto pojavljajo številne pritožbe zaradi prenočevanja na parkiriščih, ob jezeru, v parkih in na drugih javnih površinah. Lani je bilo na območju občin Bled, Bohinj in Železniki izrečenih 183 ukrepov zaradi nedovoljenega kampiranja.

V Pomurju koruzo prvič posejal robot

Na njivi ni bilo slišati običajnega zvoka traktorja, še manj pa videti kmeta za volanom. Namesto tega je po polju počasi in natančno vozil stroj brez kabine in sam po-

V Pomurju je bila izvedena prva robotska setev koruze.

sejal koruzo. V Pomurju so namreč prvič izvedli robotsko setev, ki odpira povsem novo poglavje slovenskega kmetijstva. Dogodek, ki je potekal v okviru Dneva kmetije prihodnosti 2026, ni bil le predstavitev tehnologije, temveč konkreten vpogled v to, kako bi lahko kmalu izgledalo delo na slovenskih poljih.

Njiva brez voznika

Autonomni kmetijski robot, ki je sejal, deluje kot nosilni pogonski sistem, na katerega se priključujejo običajni kmetijski priključki. Razlika? Ne potrebuje šoferja.

»Gre za enega najvidnejših prikazov sodobnih tehnologij v kmetijstvu,« je poudaril Blaž Germšek s Kmetijskega inštituta Slovenije. Robot sicer deluje nekoliko počasneje kot klasični traktor, a je bistveno natančnejši. Njegova prednost je tudi, da lahko dela nepreki-

njeno – podnevi in ponoči.

In čeprav je njegova vrednost več kot 300.000 evrov, se tehnologija hitro razvija.

»Ob prvih testiranjih

smo za nastavitev potrebovali dva dni, danes pa kmet to opravi v petih minutah, saj smo mu predali vse znanje in zadeva sploh ni zapletena za upravljanje,« je še dodal Germšek.

Zakaj roboti prihajajo na polja?

Robotska setev ni le tehnološka zanimivost, ampak odgovor na zelo konkretne težave v kmetijstvu. »Roboti opravljajo tista dela, ki jih ljudje ne želijo več,« pravi Germšek. Pomanjkanje delovne sile je namreč eden največjih izzivov panoge. Hkrati pa robotizacija prinaša tudi večjo natančnost. Sodobni sistemi omogočajo pridelavo z manjšimi vložki, a z večjim izkoristkom – in ob tem manj obremenjujejo okolje. Digitalizacija tako postaja ključni del prihodnosti kmetijstva, od samovozečih traktorjev do dronov

in pametnih sistemov, ki spremljajo stanje rastlin.

Kmetijstvo postaja visokotehnološko

Da se panoga hitro spreminja, potrjujejo tudi izkušnje iz prakse. V podjetju Paradajz v Renkovcih so se v razvoj robotizaci-

Robotizacija prinaša večjo natančnost.

je podali pred tremi leti in letos bo po njihovih rastlinjakih začel voziti prvi robot. Kot pojasnjuje direktor Kristjan Magdič, razvijajo sistem, ki bo s pomočjo kamer in senzorjev spremljal rastline v rastlinjakih, zaznaval bolezni in napovedoval pridelek. »Za prodajo je ključno vedeti, koliko pridelka bomo imeli čez teden ali dva,« pravi. Ob tem poudarja, da roboti niso grožnja delovnim mestom, temveč nujna pomoč. »Nadomestili bodo manjkajočo delovno silo in prevzeli težka opravila,« dodaja Magdič.

Priložnost in izziv

Tudi na ravni države vidijo v digitalizaciji velik potencial. Predstavnica ministrstva za kmetijstvo Maša Kerstein poudarja, da nove tehnolo-

gije omogočajo boljše odločanje – na podlagi podatkov, ne le ocen. A pot v prihodnost ni brez ovir. Visoki stroški opreme, potreba po znanju in ustrezni infrastrukturi ostajajo izziv. Kljub temu sogovorniki poudarjajo, da je smer jasna. Roboti-

zacija ni več prihodnost, je sedanost.

Na poljih začetek nove dobe

Dogodek v Moravskih Toplicah, ki je privabil okoli 200 udeležencev – od kmetov do kmetijskih svetovalcev in raziskovalcev – je pokazal, kako pomembno je povezovanje znanja in prakse. Kar se je še pred nekaj leti zdelo kot prihodnost, je danes že realnost – njiva, na kateri koruzo poseje robot. In čeprav bo minilo še nekaj časa, preden bodo takšni prizori postali vsakdanji, je jasno eno – kmetijstvo se spreminja hitreje, kot si mislimo.

Prvi brazdi, ki ju je v Pomurju začrtal robot, sta zato več kot le posejana koruza. Sta znak, da prihodnost ni daleč. Je tu.

Vida Toš

Pod Srebrnim brejgom ...

... že nekaj lejt šega živé, ka motore blagoslovijo. Blagoslov motorov v Mirni Peči na velki pondejek za tradicionalnoga pa največšoga vala. Tau leto je 18 gezero motoristov vküper prišlo. V Mirno Peč tüdi nevjórni lidge pridejo, svoje motore k blagoslovi pelajo. Tak se

) Blagoslov motorov aj bi na poštiji varvo. Depa kak vse vküper vögleda, bi lidi na nji mogli vsikiši den blagoslavlati.

s svojimi kolegarami srečajo. Leko povejmo, ka ta šega kak tista na števanovo vögleda, gda konje k blagoslovi pelajo.

Od koga pipovejdamo? Že smo gnauk svejta pisali, kak lidge motoristi na poštijaj merajo. Leta 2025 je na slovenski poštijaj 30 lidi na motoraj mrló. Od toga 50 % sami so nesrečo napravili. Če bole globko v tau statistiko pógednemo, nam ške neka drugo povej. V leti 2024 je 18 lüdi na motoraj preminaulo. Tau leto dobro vó ne

Ajdovska deklica na severnoj stejni gore Prisank že stau pa stau lejt je »živela«. Doj s Prisanka se je ena velka skala vtrgnola pa tau lice na nikoj djala. Plamincom je žmetno pri srcej.

gleda. V prvi štiri mejsecaj je 7 motorov svoje verte v smrt odpelalo. Generalno gledano na slovenski pošijaj dosta menje mrtvi ostane, kak je tau inda bilau. Leta 1997 so poštijje 358 mrtvi terdjale. Po tejm je vse baukše vögledalo. Leta 2024 je 68 mrtvi bilau. Že lani pa je 93 lüdi krvave porcije na slovenski poštijaj plačalo. Kak povejdano, tau leto se ja nej dobro začnilo.

Kak bi na veke večno bila tam nut v skalo sklesana. Natura go je napravjla. Ajdovska deklica je plamince gledala, plaminci pa njau. Vse tau, ka smo napisali, nam od toga pripovejda, ka nika ne veke ne živé, na zemlej ne ostane. Tau tüdi naš Srebrni brejg eške kak dobro vej. Inda je dosta višiši biu. Dež, snejg pa vóter so njemi vrii »sklejstili«, takše se njemi eške gnes godi.

Miki Roš

Dušan Mukič

SINJA PTICA

Kam si se mi skrila, Sinja ptica?
Spet sem tvojih pesmi strašno žejen.
Novih, svetlih zarij si budnica.
Kje tvoj glas je, čaren in brezmejen?

Črni kralj te v kletko je zaprl,
med zlato in bisere bleščéče,
z blagom žametnim te je zastrl.
Toda pesmi tvoje so tožeče.

Temni grad prebrskal bom za ključem,
da povrnem sladko ti svobodo.
Kopala se boš na soncu ljubem,
spet čutila nežno boš toploto.

Z drobnimi semeni te nahranim,
napojim s studenčnico te hladno.
Vse poplačaš z žvrgolenjem glasnim.

Ne spustim te več – le ljubim vdano.

(ilustracija Marija Kozar)

... DO MADŽARSKE

Oblikuje se struktura resorjev, ki ustrezajo izzivom 21. stoletja
Poslanska skupina stranke Tisza s 141 člani – „največja in najmočnejša poslanska skupina kadar koli“ v parlamentu – je prejšnji ponedeljek opravila ustanovni sestanek. Predsednik stranke Péter Magyar, ki bo kmalu tudi uradno predsednik vlade Madžarske, je že konec tedna napovedal, da je za vodjo poslanske skupine predlagal Andreo Bujdosó, ki zaseda podobno funkcijo v mestnem svetu prestolnice. Člani poslanske skupine so jo soglasno izvolili za to funkcijo in enako soglasno podprli izvolitev Ágnes Forsthoffer za predsednico parlamenta. Magyar je napovedal tudi, da bo ustanovljenih šestnajst ministrstev: vsak pomembni strokovni sektor bo imel svoj resor. Na tiskovni konferenci po seji poslanske skupine je predsednik stranke konkretiziral tudi imena sedmih ministrov. József Kajdi, strokovnjak za javno upravo, ki je v času vlade Józsefa Antalla kot državni sekretar vodil urad predsednika vlade, ima posebno dobro mnenje o načrtih za oblikovanje vlade, ki jih je napovedal Péter Magyar. Ni samo simboličen pomen, da bodo predsednik državnega zbora, vodja poslanske skupine Tisza in minister za zunanje zadeve ženske, je poudaril Kajdi. Treba je sprejeti – je dodal –, da lahko ženski um in žensko razmišljanje prineseta pomembne inovacije v odločanje. Ženske lahko v politiko vnesejo tudi vidike, o katerih moška družba morda ne razmišlja.

V Mehiki ujeli Madžara, enega najbolj iskanih evropskih kriminalcev

B. Jánosa – znanega tudi kot T. Dániela – so aretirali v obmorskem turističnem mestu na polotoku Yucatan, je sporočil mehiški minister za varnost. Po besedah ministra je bil osumljenec med desetimi najbolj iskanimi kriminalci v Evropi. Ministrstvo je navedlo, da je Interpol izdal mednarodno tiralico za B. Jánosa, Europol pa uradni nalog za prijete. Po informacijah Eurola so 48-letnega madžarskega državljanja obtožili, da je od sredine leta 2014 do aprila 2015 vodil kriminalno združbo, specializirano za trgovino s kokainom in ekstatizjem.

BAUG ME JE DOSTAKRAT SPROBAVO

Dostakrat se pravi, te svejt je že nej taši, kak gnauk svejta, tau lüstvo je že nej tašo, kak so starci bili. Tak mi-slim, rejsan je tak, zemla se vrti, ranč tak letni časi pa mi tō. Narodimo se, živemo, ali mislimo, ka živemo, sploj pa gnesden, gda še bola brž živemo. Tau najbola vejn starejšo lüstvo vidi, ka je bilau, kak je bilau prvin pa

Miška Ropoš vejo trno žmano pripovejdati.

kak je zdaj. Eden med tej-mi najstarejšimi lidami, steri so dosta vse vidli pa doživeli, so Ropoš Miška bači iz Ritkarovec.

- *Miška bači, leko ka se ne šika, depa itak bi najprvin tau pito, kelko zime ste že preživeli?*

»Devetdesetštiri lejta sem star, depa ne vejmo, gda so te lejta tak brž odišla, vejpa še nej davnik sem samo šestdeset lejt star biu.«

- *Če bi nej znau, nej bi dau valati, vejpa zdaj gda sem prišo, ste ranč drva kalali.*

»Mujs moram, ka sem sam, ovak pa dobro, če človek malo dela, te ne grata drveni. Drügo pa tau, če delam, te vidim, ka zaranka sunce gorpride, večer pa zahaja. Večer malo spim, počivam, gda se prebidim, te pa malo zvezjde gledam pa tak mi

den do dneva tade.«

- *Kak je v nedelo, gda ne more, ne šika se delati?*

»V nedelo nej slobaudno delati, tau je štrta zapauved, edna najvejša zapauved, depa lüstvo gnesden tau že ne drži. Če pitaš lüstvo, od deset zapauvedi, pravijo, ka vejo, depa že samo na tau se spomnijo, ka kradniti nej slobaudno, drüge so pozabili.«

- *Kak mate cejli den nutfalanoga?*

»Mam tri kokauši, tiste zazrankoma lopau vöpi-stim pa je nakrmim, tau je tak vsikši den od pondeljka do nedele, če dež dé ali sonce sije. Te kokauši vsikši drugi den mi dvej djajce znesejo, mena tau ranč dojda.«

- *Kokauta nejmate?*

»Nejmam, pa zaka bi ga emo, gda sem ge tak velki kokaut.«

- *Ka delate potistim, gda kokauši spolagate?*

»Vsikši zranjak rejsan

kak en kokaut se šetam gor do poštije pau kilometra pa nazaj pau kilometra, samo potistim malo k sebi pridem. Zato ka od kolena tadoj do pate tak čütim, kak bi nogau v mravlinjeki emo, kak če bi me mravle grizle. Če tau svojo paut napravim, te mi je malo baukše, te sem že nej tak drveni«

- *Leko gejte pa pijete?*

»Ge sem vino rad piu, vleti sem šör rad piu, depa zdaj več nika mi nej trbej, še vodau mi nej trbej, bola samo tej (čaj) pidjem, najbola krplivovi tej. Zdaj ka so že krplive, vsikši den si krplivovi tej sküjem pa čütim, ka od tauga znauva zdrav gra-tüjem, zato ka tau je najbaukšo vrastvo.«

- *Miška bači, vi ste že dosta vse vidli pa preživeli, ka mislite, ka je najvejša razlika med tejm svetaum, steri je zdaj pa med tistim, gda ste vi mali, mladi bili?*

»Vejš ka je najvejša razlika? Tau, ka je lüstvo prvin bola vörvalo kak gnesden. Kak starejši tak mlajši vsikši den so boga molili pa vsikšo nedelo so k meši šli. Zdaj tauga že nega, lüstvo že nika ne vördja. Vsikši samo leti pa leti, depa ne vej, kama leti. Tau je trno žalostno pa samo telko ti znam povedati, ka smo že na slejdnjoj stubi, konec sveta baude. Vej te vidli, Baug že dugo, dugo časa čaka, ka se lüstvo pobaukša, aj začnemo vördjati

Boga, aj ne služimo hüdomi. Mi ranč ne vejmo, kelko grejov napravimo na den.«

- *Prvin je nej bilau telko grejov kak gnesden?*

»Nej bilau telko grejov pa ranč zato, ka je lüstvo

Miška bači si pripravljajo drva za zimau.

bola vörvalo, bola so se držali k desetim zapauvedim. Nej so bili tak nevoškni kak gnesden, ka so meli so zadovolni bili, nej so tau gledali, ka drügi ma. Zato ka bola so se držali k taumi ka vsi smo mlajši od Boga pa mlajši očo morajo poštvüvati pa baugati. Gnesden tak mislimo, ka sami vse leko rejšimo, vejpa čedni smo pa močni, mammo vse, moderno tehniko, zaka bi nam kaj falilo, zaka bi nam Baug falijo. Depa gda si v nevauli, gda zaman maš peneze pa bogastvo, tau tebi te že nika ne pomaga, te vsikši tau pravi, ka Baug moj, pomagaj, depa te je že kesnau.«

- *Ka mislite, ka baude, ka na nas čaka?*

»Tau pravijo, dnevi pa lejta do šli še en čas, depa gnauk tak daleč pride vse, ka do konca pride, ka sonce vgasne. Te de lüstvo trpalo pa kričalo

pa prosilo, naj se zemla odpre pa je požre, aj se rejšijo od toga velkoga trplejnja.«

- *Baug je v šesti dnevaj vse stvauro, ka je lejpo pa dobro, ešče človeka tō, steri lopau pomalek vse nanikoj deje, ka mislite, kak bi leko te svejt vöpopravili?*

»Več že nikak nej, če bi se držali k tau-ma, kak je Baug je v deseti zapauvedaj se lopau dolanapiso, kak moramo živeti, tak še, depa k tau-ma se ne držimo.«

- *Miška bači, vi ste letos 94 lejt stari. Če si nazaj mislite na svojo življenje, bilau bi tašo, ka bi ovak delali?*

»Nej, nika bi nej ovak delo, pa ti povejm, ka Baug me je dostakrat sprobavo; brezi starišov sem gorrasso, dosta sem trpo, gde sem lače pa srajco daubo, tam sem mogo v štali delati. Vido sem, kak mi je sin miro pa itak Baudji hvalo davam, ka mi je tašo lejpo življenje dau.«

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Varaš Lendava trno bogato historijo ma. Gnes malo fkraj od tromeje Slovenija, Hrvaška, Madžarska stodji. Vejmo,

Tak se kapejla Sveta trojica iz Lendave vidi. Fotografija nam tudi od toga pripovejda, ka na brgaj na velke grauzdje raste. Na gesen se više Lendave na velke preša.

indasvejta je vse ovak vögledalo. Kak vnauge druge krajine

sednoga Medžimurja je dala na mesti stare vekšo kapejlo napraviti. Gda so leta 1721 začnili za nauve fundamente ko-

pati, neka so najšli. V zemli je ležo sodak. Depa, neje sprno.

Tak gnes tejljo kapetana Mihaela Hadika vögleda. Skauzi lejta dosta bole lagvo vögleda, kak v tistom časi, gda so ga najšli.

je tudi Lendava v Beči verta mejla. Zaprav, pod vogrskim talom monarhije je bila. Nas pa paut od inda v gnešnji čas, v tista lejta odpela, gda so po krajini Törki besneli. Naša pripovejst nas v kapejlo Svejta trojica na brejg pela, ka skur gnako ménje ma. V Lendavi brgej samo Trojica pravijo. Kaulak kapejle so se vnauge legende narodile. V najbolje poznanoj legendi sodak živé, steri se je s Törkami biu. Aj bi se biu.

Mihael Hadik

Na mesti gnes poznane kapejle je indasvejta ena menjša stala. Držina Gludovac iz sau-

Hadik je že kak mumija biu enomi bitji svedok. Tak so ga v časi Murske Republike (29. majuš - 3. junij) gardisti Vilmoša Tkalca vö iz škrinje vzeli. Pidjani so njemi eške karte v roke djali, aj se z njimi karta.

Na škrinji je z cvekami bilau napisano kapetan Mihael Ha-

dik. Depa je rejsan tak bilau? Kak leta 1728 kapejlo zgotovijo, Hadik svoje mesto v glažojnostoj škrinji dobi. Pa od tistoga časa si ga lidge leko v kapejli Sveta trojica poglednejo. Pa je rejsan tak bilau?

Depa sto je zaprav té človek biu? Ne vej se, gda je na svejt prišo pa tau tö nej, ka ga je v Lendavo pripelalo. Prva legenda nam od toga pripovejda, ka zavolo Törkov je prišo. Zaprav, dvej takšivi legendi živeta. Prva nam od lübezni pripovejda. Lübezen med njim pa Piroško Banič. Čerka lendavskoga grofa Krištofa Baniča pa Hadik sta se zalübila. Depa v Piroško je tudi eden törški aga biu zalübleri. Po staroj šegi sta se oba oficera spod ledavskoga grada za Piroško bila. Piroška je tau bitje doj z okna gledala. Od delač je vidla, kak je eden od njija doj s konja spadno. Gvüšna je bila, kak je aga njenoga lüboga bujo. Od žalosti je doj z okna v smrt skaučila. Depa Mihael Hadik je živi ostanog, aga je mrtev doj s konja spadno. Od velke žalosti je dau grof Banič tisto okno notzoizdati.

Druga legenda o Hadiki nam ranč od enoga takšnoga bitja guči. Najbole divdije bitje se je leta 1603 godilo. Kakoli je kapetan biu, Hadik prvi v bitje

Hadik si neka vcejlak ovakšnoga vözbrodil, kak je v bitjaj šega bila. Na konji vcejlak sam tagor prauti Svetoj trojici gejzidi, Tökri pa za njim. Skur je že do kapejle prišo, doj s konja

Tomi tali škrinje bi leko pokrivač prajli. Ranč té je nejsprnjenomi mrtveci ménje dau.

spadne. Tak grdau je spadno, ka njemi je glava paučila. Bitje se je tak zgotovilo, ka Tökri so pošteno biti bili. Hadika so skrak stare kapejle pokopali. V toj legendi pa eške neka drugo se pripovejda. Tau, ka aj bi ga eden Törek s kopljom v glavobodno.

Grad više Lendave na drugom brgej prejk Svete trojice stodji. Törki so nej samo gnauk nut v Lendavo prišli, depa grad je nej nigdar njini biu. Zar za njim je brejg. Čontoš njemi pravijo. V njem so vnaugi Törki pokopani, steri so v bitjaj za Lendavo spadnoli.

Kapetan Mihael Hadik je rejsan sodak biu. V Lendavi pa je živo neka lejt po tejm, gda so Törki enjali po slovenski krajinaj besneti. Najšo se je dokument, ka ga je Kalman Drvarič napisog. V njem piše tudi tau: Mihael Hadik je v bitji v glavau ranjeni biu. Zatoga volo ga je bič boži zaodo, srce njemi je enjalo klepati. Leta 1733 so

ga k slegnjomi počinki dali. V kripi spod kapejle je svoj slejgen daum najšo.

Té dokument nam nika od toga ne povej, v kakšnom bitji je Hadik biu. Povej pa nam

neka od njegovoga očo. Andraš Hadik je za trno poznanoga oficejra velau, ka vnauga bitja s Törki je daubo. Zvün toga trbej prajti, ka mladi Hadik aj bi za trno poštvánoga možakara Lendave velau. S tejm nauvim spoznanji tudi tista pripovejst ne vala, kak so ga

nut v zemlej najšli, gda so nauvo kapejlo delali.

Na fotografiji se lepau leko vidi, kak je v tistom časi mumija vögledala. Eške eno okau je mejla, depa čas svoje naredi. Tak je tudi tisto velko bitje Hadika s Törki na nikoj djau.

Miki Roš

Živa dediščina: telovska procesija iz Bogojine v nacionalnem registru kulturne dediščine

Največje zgodbe se skrivajo v stvareh, ki z ljudmi živijo že stoletja. Brez posebne pompa, brez občutka, da počnejo nekaj izjemnega. Tako je tudi s telovsko procesijo v Bogojini – obredom, ki je zdaj vpisan v register nesnovne kulturne dediščine Slovenije.

Na prvi pogled je telovska procesija preprosta: sprevod

po maši, molitev, petje in postanki pri oltarjih. A za to podobo se skriva veliko več. To je zgodba o skupnosti, veri, spominih in tudi starih, skoraj pozabljenih običajih.

Za domačine pa vpis v register nesnovne kulturne dediščine ni le veliko priznanje. Je potrditev, da ima tisto, kar so ohranjali iz roda v rod, širši pomen.

Več kot le verski obred

Telovo, praznik svetega rešnjega telesa in krvi, verniki obhajajo na četrtek po nedelji Svete trojice. V Bogojini se po slovesni maši odpravijo k procesiji. Vse poteka ob petju cerkvenih pesmi, branju evangelija in blagoslovih.

Sprehod ni naključen. Njegovo jedro predstavljajo štirje oltarji na prostem, postavljeni na različnih točkah. Okrašeni so z zelenjem, cvetjem in simboli, ki poudarjajo povezanost z naravo in skupnostjo.

Tam se procesija ustavi, moli in blagoslavlja ljudi,

polja, domove.

Posebno razpoloženje ustvarjajo podrobnosti: monštranca, liturgična oblačila, bandere, križ, pa

prvoobhajanci in birmanci v slovesnih oblekah. Vse to daje procesiji občutek slovesnosti, ki presega običajen cerkveni obred. Kot poudarja etnologinja Jelka Pšajd, procesija presega zgolj verski okvir: "V njej prepoznamo tudi starejše elemente ljudske kulture. Od krašenja poti do verovanja v zaščitno moč blagoslovljenega zelenja."

Po koncu obreda verniki odnesejo vejice domov. Ne kot spominek, ampak kot simbol varovanja. Takšni običaji kažejo, da se v procesiji prepletajo krščanska simbolika ter starejša ljudska verovanja in prav ta preplet ji daje posebno vrednost.

Priznanje prinaša tudi odgovornost

Pobuda za vpis v register ni nastala čez noč. Kot poudarja Janja Bürmen iz TIC-a Moravske Toplice, je povezana s širšo vizijo razvoja prostora: "Pri nas identiteto gradimo na trajnostnih načelih, pri čemer ima kultura ključno vlogo," pravi in dodaja: "Vpis pomeni nacionalno priznanje, hkrati pa tudi odgovornost skupnosti, da dediščino aktivno ohranja."

TIC Moravske Toplice je bil pobudnik vpisa v okviru zelene sheme slovenskega turizma, nosilka dediščine pa je župnija Bogojina. Postopek je približno leto dni potekal ob strokovni podpori Pomurskega muzeja Murska Sobota in v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem kot koordinatorjem varstva nesnovne dediščine.

Skupnost, ki dediščino živi

Pomembno vlogo pri celotnem procesu je imela prav lokalna skupnost. "Najpomembneje je, da pobuda pride od ljudi, ki z dediščino živijo," izpo-

stavlja Pšajdova in dodaja: "V tem primeru je lokalna skupnost prepoznala procesijo kot nekaj, kar jo določa."

V Bogojini pa procesija ni le obred, temveč tudi preplet lokalnih posebnosti. Med njimi izstopajo cerkvene pesmi, povezane z dediščino organista Ignacija Maučeca, ter pritrkavanje, ki daje prazniku poseben zvočni pečat. Pomembno vlogo imajo tudi posamezniki. Med njimi organist in predstavnik župnije Jure Jurinič, ki kot soustvarjalec sodeluje pri vsakoletni izvedbi procesije.

Del širše slovenske zgodbe

Telovska procesija je zdaj vpisana kot enotna nacionalna ravni, kar pomeni, da presega en sam kraj. Hkrati pa vpis omogoča, da se kot nosilci prepoznajo tudi druge skupnosti po Sloveniji, ki ohranjajo

podoben običaj. Vsaka s svojimi posebnostmi, a z istim jedrom.

Njeni začetki segajo daleč nazaj, v čase obrednih obhodov, ko so ljudje prosili za dobro letino in zaščito zemlje. Kot cerkveni pra-

znik se je telovo uveljavilo že v 13. stoletju, sčasoma pa postalo eden najbolj slovesnih izrazov ljudske pobožnosti.

Dediščina, ki še živi

Danes telovska procesija ni muzejski eksponat. Ni nekaj, kar bi opazovali od daleč. Je dogodek, s katerim ljudje še vedno živijo; vsako leto znova, z enakim pomenom in občutkom pripadnosti. In prav v tem je njena največja vrednost. Ni le zapis v registru. Je trenutek, ko se skupnost ustavi, stopi skupaj in na svoj način pove, kdo je.

In prav zato telovska procesija ni le dediščina na papirju, ampak dediščina, ki še vedno hodi po vaseh. Ni le zapis v registru. Je trenutek, ko se skupnost ohranja nekaj, kar je večje od posameznika – občutek, da pripadaš prostoru, ljudem in zgodbi, ki traja.

Vida Toš

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

AVTOR: MATIJAŽ HLADNIK	TEK NA KRATKE PROGE	PEVKA VROČKOVNIK	DOTIK TENIŠKE ŽOGICE NA MREŽI	PREMIK RAVZGOR, VZDIG	GOVORNIŠTVO	SVET NA KONCU NURJE ZA OBRACANJE PLOGA	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (RAMI)
SKUPER SIMPTOMOV DOLOČENE BOLEZNI	4						
GAZA ALI POVOJ ZA POVLJANJE RAN					3		
PRIREDITEV Z RECITIRANJEM PESMI							
ISAAC NEWTON VELIK NERED, ZMEDA			VISOKE VZPETINE				
			SISTEM VEČ VZMETI				
POMOČ: DENTAL MALEK PERESJE RILOGA	PODOLGOVATO OBLIKOVAN KRUH	HRUP, TRILUŠČE, VPIJTJE	DRSNI TIR PRI KARNISL, TIRNICA	ILUDAR			
				ŽELIKO KOZINC	8		
GLASNA ŽUŽELKA TOPLIH KRAJEV, CIKADA	1						
						FOTOGRAFI SELHAUS	
						TEKOČINA V ŽILAH	
PROŽNA STROJNA PLETENINA					5	SLANO IN KRHKO PLOŠČATO PEČIVO V NEMA	
ZORANA ZEMLJA				PODOKNICA			
				STENA			
IMPORT						KOS PAPIRIJA	
						VASILIJ IVANČUK	
							DAVID VILLA
ITALIJAN, ZNAMKA MOTORNIH KOLES	7						MARTIN LUTHER
6							
DEČEK S ČUDEŽNO SVETILKO IZ ZBIRKE 1001 NOČI						SLOVITI BRITANSKI KUJAR OLIVER	9
						AMERIŠKA KOMEDIJANTKA DEGENERES	

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

SLOVENSKI UTRINKI

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskem programu

Duna TV v četrtek, 7. majaša, zrankoma v 6.53.

Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič na kanali

Duna World gnaki den zadvečerka v 13.53.

Ka leko vidite?

- Slovenski den na varaškoj gimnaziji
- Zbornik ob 35-lejtnici Slovenske zveze
- Mladinsko srečanje M. A. J.

Magazin leko kisnej poglednete na internetnom atrejsi:

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

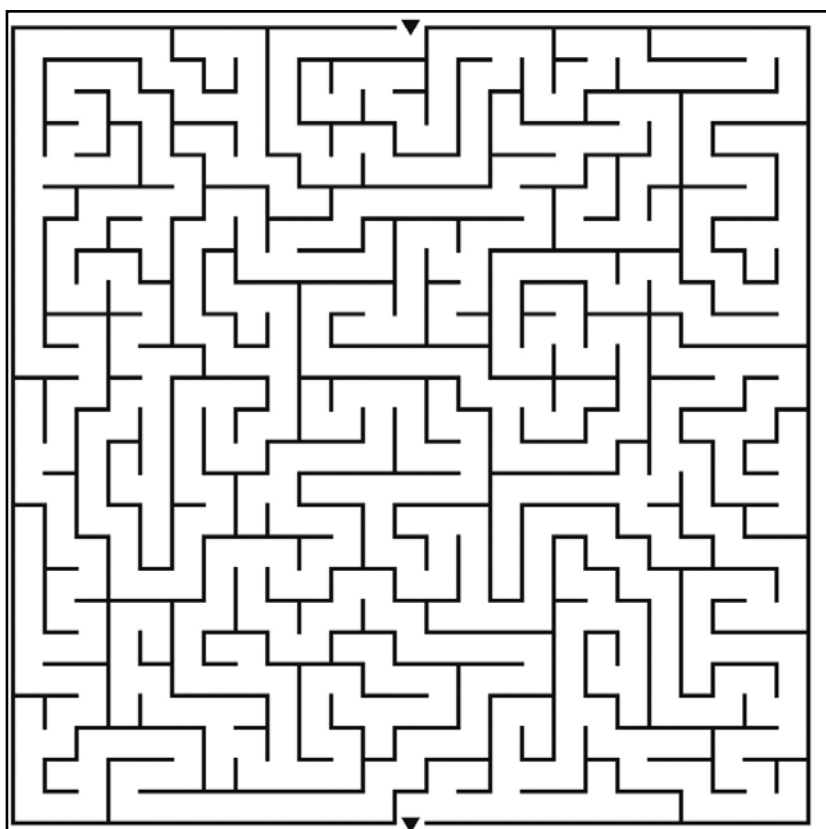
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored

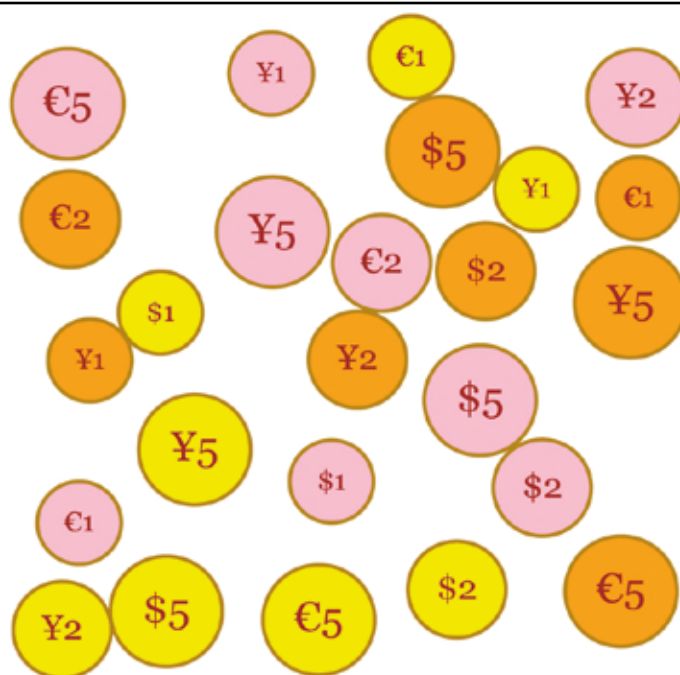
TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

RAZLIČNI KOVANCI

Na mizi je 25 kovancev. Kovanci so v treh vrednostih (1 | 2 | 5), v treh barvah (rumena | roza | oranžna) in v treh valutah (€ | ¥ | \$). Vseh možnih kombinacij je 27. Katera dva kovanca manjkata?

Slovenska
narodnostna
samouprava
Sakalovci
lepo vabi vse
na

POSTAVLJANJE MLAJA

30.4.2026
17.30

z majhno pogostitvijo
na dvorišču Etične hiše

Za postavitev mlaja
lepo vabimo vse
pripravljene moške,
za okrasitev pa
dekleta in ženske.

POMLADNO OBARVANE UMETNINE IZ DVOJEZIČNEGA VRTCA ŠTEVANOVCI

László Balázs

Vendel Csercsa

Vendel Csercsa

Vrtec Gornji Senik

SPOZNAVANJE POMLADNIH CVETLIC

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobot, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Dóra Maráczi